

[kop] Van BSO naar KIDSclub

In Zoetermeer heeft de SZK (Service, Zekerheid, Kwaliteit) eind jaren 90 haar nieuwe concept voor buitenschoolse opvang ontwikkeld en in de praktijk gebracht: de KIDSclub met buitenschoolse opvang voor kinderen vanaf 9 jaar. Er ontstond een nieuwe opvangpoot, met een eigen naam, eigen gebouwen en een eigen pedagogisch concept naast de buitenschoolse opvang.

[tussenkop] Achtergrond

'Met de onstuimige groei van de buitenschoolse opvang in Zoetermeer, nam ook de deelname van oudere kinderen toe. De leiding constateerde dat de groep oudere kinderen met steeds meer tegenzin naar de buitenschoolse opvang kwam.(...) In eerste instantie werd de oplossing gezocht in het organiseren van andere activiteiten voor de oudere kinderen. Dit loste echter de essentie van het probleem niet op' (uit: Handboek Leiding en organisatie in de kinderopvang, januari 2002).

In het hierboven geciteerde hoofdstuk beschreef Peggy Olthof, destijds sectormanager van de Zoetermeerse KIDSclubs, hoe zij in 1998 – op zoek naar een minder kinderachtige uitstraling - de drie criteria formuleerden voor een nieuw BSO-concept:

1. Meer vrijheid en zelfstandigheid voor de kinderen.
2. Een andere naam: dat werd dus de KIDSclub.
3. Eigen accommodaties met eigen activiteiten.

Doorvoeren van deze uitgangspunten had grote consequenties voor de SZK: nieuwe locaties, BSO-teams die uit elkaar gingen, een andere managementstructuur. In 2003 waren er acht KIDSclubs gerealiseerd in Zoetermeer, waar 227 kinderen per dag terecht konden.

[tussenkop] Pedagogische visie

Het concept van de KIDSclub is gebaseerd op de pedagogische visie 'open houding open deuren'. Deze sluit prima aan op de behoeften van oudere schoolkinderen. Sleutelwoorden hierin zijn: vrijheid, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, onder elkaar kunnen zijn, privacy, inspelen op hun specifieke behoeften aan spel en inspraak. Hoe komen deze uitgangspunten in de praktijk tot uiting?

Zelfstandigheid en vrijheid wordt benadrukt doordat kinderen vanaf hun negende zelfstandig op de fiets uit school naar de KIDSclub gaan. In tegenstelling tot de buitenschoolse opvang worden ze daar niet meer in een kring aan tafel gezet, maar pakken ze zelf hun eten en drinken uit de keuken. De kinderen beslissen zelf in welke ruimte ze gaan spelen, en mogen ook zelf de televisie aanzetten. De meeste kinderen spelen buiten na schooltijd. Ze hoeven dan niet op het terrein van de KIDSclub te blijven. Bij het zoeken naar accommodatie is de aanwezigheid van meerdere ruimtes een vereiste, evenals voldoende buitenspeelruimte in de buurt. Een derde eis is de nabijheid van een interessante organisatie waar de KIDSclubkinderen aan kunnen deelnemen.

Eigen verantwoordelijkheid volgt eigenlijk logisch uit de nadruk die er op zelfstandigheid en vrijheid ligt. Er wordt aan kind en ouders duidelijk gemaakt dat een aantal zaken niet meer te verwachten is: het niet ophalen uit school staat bijvoorbeeld vermeld in de huisregels die elke ouder meekrijgt bij inschrijving van hun kind. Kinderen worden ook geacht zelf op hun tijd en afspraken te letten. Zij kunnen van de telefoon gebruik maken om bijvoorbeeld hun afspraken met thuis, sportclub of vriendjes te regelen.

Respect voor *privacy* en de gelegenheid geven om *onder elkaar te zijn* komen vooral tot uitdrukking in de houding van de leiding: zij zijn ondersteunend en op de achtergrond: een praatje met ieder kind, praktische hulp indien nodig, aanwijzingen geven en toezicht op naleven van regels en afspraken.

De specifieke *spelbehoeften* van kinderen vanaf 9 jaar liggen volgens de KIDSclubs vooral op bewegen, zich met elkaar meten en nieuwe vaardigheden onder de knie krijgen. Hiervoor wordt gelegenheid gegeven in de georganiseerde activiteiten, waarbij ook deskundigen van buiten betrokken worden. Voorbeelden van georganiseerde activiteiten: broodbakken, handenarbeid, toneel, muziek, videofilm maken, balspel. Daarnaast zorgt de KIDSclub voor buitenspelmaterialen zoals skates, stelten en schaatsen.

Inspraak van kinderen

Inspraak vindt plaats over de aanschaf van materiaal en de inrichting. Ook worden er af en toe kindervergaderingen gehouden.

Houding van de leiding

De rol van de leiding ten opzichte van de kinderen verandert duidelijk met de overgang van BSO naar KIDSclub. Van spin in het web naar op de achtergrond aanwezig zijn. Van zorg en aandacht naar toezicht en voorwaarden scheppen. Van initiatieven nemen naar hulp bieden indien gevraagd. Van vrij spel begeleiden naar activiteiten organiseren.

[tussenkop] De dagelijkse praktijk

In KIDSclub Buytenwegh/Meerzicht mogen alle kinderen bij binnenkomst twee crackers met kaas pakken en wat te drinken inschenken uit de ijskast. Daarna gaan de kinderen hun eigen gang. Een aantal zwerft wat rond door het gebouw en gaat op bezoek bij het naastgelegen Vrijtijdscentrum. Daar kunnen ze tafelvoetballen en spelen in de toneelhoek met de verkleedkleden. Er is ook een atelier met knutsel- en verfspullen. Twee jongens gaan daar hun gefiguurzaagde pop afmaken. Vier meisjes hangen op de bank voor een video en bladeren in een tijdschrift. De rest is buiten, het ijs aan het uitproberen onder begeleiding van een leider. De andere leidster is binnen aanwezig maar houdt zich bezig met andere dingen: opruimen en de kerstboom versieren. Marco wil zijn moeder bellen om te vragen of hij om 17 uur naar zijn tante moet of naar huis. De leidster zoekt voor hem het telefoonnummer van zijn moeder op. Ze bemoeit zich niet met de afspraak die Marco met zijn moeder maakt. Om 17 uur vertrekt Marco met een korte groet naar zijn tante. Hij neemt een snoepje uit de trommel voor onderweg. Op deze KIDSclub is de afspraak dat de kinderen aan het eind van de dag iets lekkers mee naar huis mee mogen nemen.

[tussenkop] Organisatie Kidsclubs

KIDSclubs zijn onderdeel van de SZK-kinderopvang. De SZK exploiteert kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, gastouderopvang, buitenschoolse opvang en KIDSclubs in Zoetermeer en omgeving.

Een aantal KIDSclubs zijn met een andere op de basisschoolleeftijd gerichte organisatie gehuisvest: met vrijetijdscentra voor kinderen, een wijkgebouw, een sporthal.

Bijna elke KIDSclub heeft plaats voor 30 kinderen per dag in de leeftijd van 9-12 jaar. Bij iedere KIDSclub werken maximaal drie leid(st)ers.

De ratio is 1 leidster op 10 kinderen, 2 op 25 kinderen, en 3 op 30 kinderen. Onder de nieuwe Wet kinderopvang is een ratio van 1 op 15 toegestaan.

Bij onvoldoende bezetting (bijvoorbeeld in vakanties) worden één of meer KIDSclubs gesloten en kunnen de kinderen naar een andere KIDSclub.

De ouders betalen voor de KIDSclub hetzelfde als voor de buitenschoolse opvang. Alle activiteiten zitten bij de prijs inbegrepen.

Elke KIDSclub kan net zoals de BSO een beroep doen op de centrale activiteitscoördinator. Haar taken zijn: organiseren van de centrale vakantieactiviteiten, actualiseren van het veiligheidsprotocol en advies geven aan de leiding van de KIDSclubs.

In 2004 is de aparte sector KIDSclubs opgeheven en zijn de KIDSclubs ingebed in de bestaande unitstructuur. Een unit bestaat uit kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, BSO en KIDSclub.

Anno 2005 is er, met de komst van de Wet kinderopvang, opnieuw bezinning over hoe SZK verder gaat met BSO en KIDSclub.

[tussenkop] Centraal en decentraal georganiseerde activiteiten

Een kenmerk van de KIDSclubs is de wijze waarop activiteiten voor en met de kinderen worden georganiseerd. Iedere KIDSclub beschikt over een eigen activiteitenbudget. Daar kun je niet elke week iets groots en bijzonders van organiseren, maar je geeft de leiding en de kinderen wel de mogelijkheid om de activiteiten zelf in te vullen.

Daarnaast heeft de SZK nog een centraal activiteitenbudget. Hiervan organiseert de activiteitencoördinator iedere vakantie één centrale activiteit voor de BSO's en de KIDSclubs. Alle vestigingen kunnen zich hiervoor inschrijven. De vestigingen kunnen ook een verzoek indienen voor meer decentraal activiteitengeld.

Het programmaboekje van een kerstvakantie vermeldt:

'23 december is een keuzedag. Je kunt kiezen tussen "kerstbomen maken van 11-14 uur op KIDSclub de Veur" of "kerststukjes maken op KIDSclub de Veur". De middagactiviteit, het schaatsen, doen we met z'n allen. Speciaal voor de KIDSclubs is de ijshockeybaan vrijgehouden. Uiterlijk 14 uur aanwezig zijn op je eigen KIDSclub!

En zo zijn er de hele week speciale activiteiten: dinsdag naar de bioscoop met kerstlunch na; vrijdag na kerst een sport- en spelinstuif met zwembad na; en de volgende maandag is er de keuze tussen een workshop kaarsen maken en het levend stratego. Het programmaboekje wordt begin december aan alle kinderen meegegeven. Zij moeten voor half december aan de leiding van hun KIDSclub opgeven aan welke activiteiten zij meedoen.

Evelien Pluim is de activiteitencoördinator. Zij zetelt voor 15 uur per week in het kantoor van de SZK en organiseert daar met name de vakantieactiviteiten voor alle kinderen van de BSO's en KIDSclubs: uitstapjes, workshops, sport en spel. "Het voordeel van centrale coördinatie is dat je prijsafspraken kunt maken en in het groot kunt inkopen. En het netwerk dat ik opbouw komt aan iedereen ten goede. Ik heb contacten met een toneelvereniging, verschillende sportverenigingen, een sportschool, vrijetijdscentra en buurthuizen. Bij de gemeente Zoetermeer huur ik gymlokalen. Ook met het zwembad en de discotheek heb ik vaste afspraken. De vrijetijdscentra organiseren 10 keer per jaar een sport- en spelinstuif voor ons. Kortom, het is efficiënter en goedkoper op deze manier. Het opbouwen van zo'n netwerk kost tijd. Veel organisaties in Zoetermeer zien aanvankelijk niet dat het om zoveel kinderen gaat. Je moet echt duidelijk maken dat je een potentieel belangrijke afnemer van hen bent en dat je er voor kunt betalen. Overigens beperk ik me niet alleen tot Zoetermeer, maar ben ik er ook voor SZK vestigingen buiten Zoetermeer."

Naast het scheppen van voorwaarden voor de KIDSclubs, organiseert Evelien de centrale activiteiten. Zoals een bezoek aan het Staatscircus door 750 kinderen, een theatervoorstelling voor de BSO, theaterworkshops voor de KIDSclubs, afhuren van de bioscoop voor de film van Kabouter Plop voor de BSO en de film Kruimeltje voor de KIDSclubs. De groepsleiding is blij met het centrale aanbod en is altijd aanwezig tijdens de centrale activiteiten.

[tussenkop] Meer informatie

SZK, Peggy Olthof, p.olthof@szk.nl (algemeen beleidsmedewerker afdeling pedagogische zaken) en Evelien Pluim, e.pluim@szk.nl (centrale activiteiten)